

Sagen havde vundet en saadan Styrke i den offentlige Mening, at det ikke gif an ganske at afvise den, og man fandt da paa en Udvei: istedetfor at indrømme Befolkningen, hvad der var dens Ret, gav man den Lidt deraf som en Naade. Det var naturligt, at dette ikke kunde tilfredsstille Befolkningen; ligesom Alt, hvad et Folk, der er kommet til Selvbevidsthed, saaledes som Gud skee Lov det danske Folk efterhaanden er kommet, faaer fra Regjeringen som en Naade, ikke kan tilfredsstille det, saaledes kunde Folket heller ikke modtage denne Naade som et godt og glædeligt Fremstridt. Saalænge Sagen ikke staaer anderledes, kan Folket benytte denne Naade, men det kan ikke finde sig tilfredsstillet derved, thi Alt, hvad der skeer af Naade, kan, ifølge dennes Beskaffenhed, nægtes, hvor man finder, at man af forskjellige Grunde ikke vil indrømme den, og en saadan Naade kan desuden nægtes i sin Heelhed, saavel af det Ministerium, der har foranlediget Naaden givet, som af ethvert følgende Ministerium. Saalænge det kun er en Naade, der er tilstaaet, kan en følgende Regjering tage den tilbage igjen og nægte at tage Hensyn dertil. Det er en Selvfølge, at da det kun var en Naade, som man gav Befolkningen, saa blev der, ligesom ved Alt, hvad der kommer af Naade, gjort Undtagelser, og man opstillede derfor ogsaa som en Undtagelse fra denne Naade, at den kunde nægtes efter den vedkommende Embedsmands Forgodtbefindende, naar han fandt, at den Erklæring, der ønskedes, var af en saadan Beskaffenhed, at han ikke vilde meddele den. Den vedkommende Private maatte da henvende sig til Ministeren, men havde Ministeren saa det samme Forgodtbefindende som den vedkommende Embedsmand, blev Meddelelsen ikke givet, og det er ogsaa indrømmet af tidligere Ministre, at saadanne Tilfælde have eksisteret; men det er jo selvfølgelig, at netop de Tilfælde, i hvilke vedkommende Embedsmand og Minister finde, at en Erklærings Meddelelse bør nægtes, snarest ere de, i hvilke det maatte interessere den Paagjældende meest at faae den meddeelt. Jeg troer derfor, at denne Sag ikke kan blive staaende saaledes, som den er stillet af tidligere Ministerier. Den angaaer

en Ret, der maa søges for Befolkningen, som denne maa, vil og skal forstaae sig, og jeg troer ikke, at man maa lade Sagen hvile, før dette er skeet. Naar jeg nu antager, at Sagen under det nuværende Ministerium har bedre Udsigter end tidligere, saa er det begrundet i, at jeg anseer dette Ministerium for mere aristokratisk end bureaukratisk, og det er jo klart, at det maa interessere Aristokratiet ligesaa meget at faae den her omtalte Ret, som det interessere Demokratiet, thi Bureaukratiets Myndighed, den Aristokratets Myndighed, det ved den hidtilværende Lovgivning har til at nægte at meddele Paagjældende Embedserklæringer, og de Ulemper og forskjellige Mistligheder, hvori Paagjældende derved kan komme, gaae ligesaa godt ud over Aristokratiet som Demokratiet, og derfor antager jeg, at Aristokratiet og Demokratiet ville være enige om at fordrø denne Ret overfor Bureaukratiet. Da jeg antager, at det nuværende Ministerium er mere aristokratisk end bureaukratisk, haaber jeg, forsaavidt Rigsdagen vil vedtage Lovforslaget, at finde Medhold hos dette Ministerium til at faae det ophøiet til Lov, men jeg har endnu desuden en særlig Grund til at nære dette Haab, den nemlig, at den nuværende høitagtede Justitsminister har været Overøvrighedsperson i Slesvig; og at denne Landsdeel har den Ret, som man her i saamange Aar forgjæves har stridt for at faae. Naar nu den høitagtede Justitsminister som Overøvrighed i en Række af Aar har havt Leilighed til at erfare, at der virkelig ikke for den samvittighedsfulde og retsindige Embedsmand er det Allermindste i Veien for at være sig sine Erklæringer bejndt, — og det kan ikke feile, at han har Erfaring i saa Henseende efter sin tidligere Embedsstilling — saa ville de Spøgelser, som Bureaukratiet herhjemme stiller op om, hvad der vil skee, naar denne Ret indrømmes, for ham forsvinde, for han staae som, hvad de ere, som Spøgelser, idet han i sit borgerlige Liv og sin Embedsvirksomhed har seet, at den virkelig ikke medfører saadanne Farer, som her stilles op. Det er paa disse Grunde, jeg støtter mit Haab om, at det maa lykkes at gjenneføre denne Sag under det nuværende Ministerium.